

PRIRUČNIK O MIGRACIJAMA I
TRAŽENJU AZILA NA OSNOVU
SEKSUALNE ORIJENTACIJE I
RODNOG IDENTITETA

Edicija Ljudska prava Sarajevskog otvorenog centra
Broj publikacije: 69

Naslov: Priručnik o migracijama i traženju azila na osnovuseksualne orijentacije i rodnog identiteta

Autori_ce: Darko Pandurević
Prelom i dizajn: Ana Bušić
Izdavač: Sarajevski otvoreni centar, www.soc.ba
Za izdavača: Emina Bošnjak

© Sarajevski otvoreni centar, www.soc.ba

Nekomercijalno umnožavanje, fotokopiranje ili bilo koji drugi oblik reprodukcije cijele publikacije ili njenih dijelova poželjno je, uz obavezno prethodno pismeno informisanje izdavača na mail: office@soc.ba.

Izradu publikacije podržala je organizacija Schüler Helfen Leben (SHL) iz Berlina.

Sadržaj:

1.	Uvod – cilj priručnika	3.
2.	Pojašnjenje pojma azila i šta taj pojam znači u međunarodnom pravu	4.
3.	Pravni aspekti traženja azila	5.
3.1	Šta podrazumijeva pojam izbjeglica	
3.2	Djela progona	
3.3	Kako se započinje procedura traženja azila?	
4.	Seksualna orijentacija i rodni identitet kao osnovi za azil	7.
4.1	Kako razumijemo seksualnu orijentaciju i rodni identitet kao osnove za azil?	
4.2	Šta podrazumijeva pripadnost društvenoj skupini?	
4.3	Kako izgleda proces dokazivanja pripadnosti društvenoj skupini (LGBTI) ?	
4.4	Slučajevi u praksi	
4.5	Razvoj procedure traženja azila na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta	
5.	Primjeri procedura za azil u pojedinim zemljama	10.
5.1	Njemačka	
5.2	Švedska	
5.3	Sjedinjene Američke Države	
6.	Zaključak	14.
7.	O Autoru	15.

1.Uvod – cilj priručnika

Pitanje odlaska mladih iz Bosne i Hercegovine je jedna od najaktuelnijih tema u bh. društvu. Slaba ekonomska situacija, spor i neadekvatan sistem i njegove institucije koje često zakažu kada su najpotrebnije svojim građanima te nestabilna politička situacija su faktori koji se najčešće ističu kod mladih kao razlog odlaska ili želje za odlaskom iz države. Položaj LGBTI osoba u tom istom društvu je itekako pod uticajem gore navedenih faktora. Pored istih potrebno je navesti niz dodatnih problema, sa kojima se suočavaju LGBTI osobe koji, u konačnici, utiču da veliki broj LGBTI osoba u BiH ne žele ili ne mogu zamisliti svoju budućnost u BiH. Od nepovjerenja u institucije (najprije policije i pravosuđe), nasilja i diskriminacije u raznim sferama društva, nepostojanje zdravstvene zaštite i podrške za trans* i interspolne osobe do straha od coming out-a¹ i nedostatka podrške od najbliže okoline.²

Upravo iz navedenih razloga LGBTI osobe često kao rješenje svojih problema vide napuštanje države i odlazak u zemlje Zapadne Evrope ili Sjeverne Amerike. Neki to čine kroz pronalazak posla u drugoj državi ili nastavak školovanja, drugi kroz osnivanje porodice sa stranim državljanima, a neki i kroz traženje zaštite druge države, odnosno, upuštanja u proceduru traženja azila. Ovaj proces je komplikovan, dugotrajan, često psihološki iscrpan te čiji pozitivni ishod nije zagarantovan i zavisi od slučaja do slučaja.

U ovom kratkom vodiču namijenjenom prije svega LGBTI osobama ali i svima drugima koje tema interesuje biće ukratko prikazano šta je azil, pravni aspekti, kako izgleda procedura, koje su specifičnosti kada je u pitanju traženje azila na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta, te odgovor na najbitnija pitanja koja jedna osoba može imati ukoliko se nađe u situaciji da traži azil. Kompletnu temu nije moguće do detalja obraditi u ovako kratkom formatu, stoga vodič treba posmatrati kao uvod u temu i smjernice za daljnje djelovanje ili istraživanje ove teme.

¹ Obznaniti svoju seksualnu orijentaciju ili rodni identitet drugim ljudima

² Za puni pregled stanja LGBTI osoba u BiH kao i statističke prikaze pogledati Rozi izvještaj – godišnji izvještaj o stanju ljudskih prava LGBTI osoba u BiH dostupan na www.soc.ba kao i publikaciju Brojevi koji ravnopravnost znače 2. Analiza rezultata istraživanja problema i potreba LGBTI osoba u Bosni i Hercegovini u 2017. godini, Amar Numanović, Sarajevski otvoreni centar, 2017.

2. Pojašnjenje pojma azila i šta taj pojam znači u međunarodnom pravu

Šta je azil?

Azil je vrsta zaštite koju država koja prihvata izbjeglicu (država prihvata) pruža osobi koja bježi iz svoje domovine ili države svoga boravka (države porijekla) – izbjeglici. Riječ dolazi iz latinskog oblika grčke riječi asylon (što znači nepovrediv) i u doslovnom značenju znači nešto što nije predmetom progona ili sloboda od progona.

Svaka država može podijeliti makar privremeni azil nekome strancu koji je izgnan ili je pobjegao iz svoje domovine, kao i osobi bez državljanstva. Pružanje azila stoga je pravo koje proizlazi iz teritorijalne suverenosti države. Ono je miroljubivo i humanitarno djelo koje druge države ne bi smjele smatrati neprijaznim činom. Država koja pruži azil strancu na svome području time ne povlači svoju odgovornost jer se ne radi o međunarodnome protupravnom djelu, osim ako se time ne povrjeđuje neka ugovorna ili druga obveza.

U vršenju svoje suverenosti svaka država ima u načelu pravo primiti na svoje područje kojega god želi stranca. U tome nije dužna pružati objašnjenje državi koja bi tomu prigovorila. Stoga ni jedna država nije prema međunarodnom pravu dužna odbiti primiti nekoga stranca na svoje područje, izručiti ga drugoj državi ili izgnati ga sa svoga teritorija, osim u slučaju nekih ograničenja ili u izvršenju obveza koje je sama preuzela.

Da bismo u potpunosti shvatili pojam azila kao vrstu zaštite od progona, potrebno je prije svega pojasniti niz pojmova koje smo gore naveli. Logična pitanja za nekog ko nije upućen u tematiku, a želi da traži azil u drugoj državi bila bi:

Šta podrazumijeva pojam izbjeglica i da li je moj slučaj takav da bih mogao biti izbjeglica?

Kako se pojam izbjeglištva razlikuje od drugih tipova migracija?

Šta predstavlja progon?

Ova pitanja ćemo obraditi u narednom poglavlju.

3. Pravni aspekti traženja azila

3.1. Šta podrazumijeva pojam izbjeglica?

Izbjeglica je državljanin zemlje koji je, zbog osnovanog straha od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, političkog mišljenja ili pripadnosti određenoj društvenoj skupini, izbjegao iz svoje nacionalne države te nije u mogućnosti ili, zbog takvog straha, ne želi staviti se pod zaštitu te države, kao i osoba bez državljanstva koja se nalazi izvan države prethodnog uobičajenog boravišta, a koja se zbog istih gore navedenih razloga, ili zbog takvog straha, ne želi vratiti u tu državu. Da bismo bolje shvatili navedenu definiciju, potrebno je proći kroz pojmove i elemente koja ona sadrži.

3.2. Djela progona

- Djela progona su skup različitih mjera koja u svojoj cjelini predstavljaju ozbiljnu povredu temeljnih ljudskih prava.

Teško bi bilo opravdati dodjeljivanje zaštite osobi koja je doživjela neki manji incident ili neprijatnost. Također, ozbiljna povreda ljudskih prava zahtjeva i da žrtva adekvatnu zaštitu ne može dobiti u državi odakle dolazi.

- Moraju biti povezana sa rasom, vjerom, nacionalošću, pripadnošću određenoj društvenoj skupini ili političkim mišljenjem.

- Između djela progona i/ili nepostojanja zaštite protiv tih djela mora postojati povezanost.

- Nije važno posjeduje li tražitelj stvarno rasne, vjere, nacionalne, društvene ili političke osobenosti koje izazivaju progon ako mu počinitelj progona pripisuje takve osobenosti.

Ukoliko pojedinac radi kao LGBTI aktivista i kao takav je prepoznat u društvu, te zbog toga se učestalo krše njegova ljudska prava, a u svojoj državi ne dobija zaštitu, takva osoba će se se može smatrati žrtvom progona na osnovu SORI bez obzira na njegovu stvarnu seksualnu orijentaciju. On je targetiran upravo jer ga zbog svog rada percipiraju kao LGBTI osobu.

Najčešća djela koja se smatraju progonom su:

- Tjelesno ili duševno nasilje, uključujući i seksualno nasilje
- Zakonske, administrativne, policijske i/ili sudske mjere koje su same po sebi diskriminacijske ili se provode na diskriminacijski način
- Sudski progon ili kažnjavanje (nesrazmjerno ili diskriminacijsko); uskraćivanje prava na sudsku zaštitu, progon ili kažnjavanje radi odbijanja

obavljanja vojne službe za vrijeme sukoba...

Ko su počinitelji progona?

- Državna tijela
- Stranke ili organizacije koje nadziru državu ili važan dio državnog područja
- Nedržavni subjekti – ako se dokaže da država ili stranka, odnosno organizacije, uključujući i međunarodne organizacije, nisu u mogućnosti ili ne žele pružiti zaštitu od progona/teških povreda ljudskih prava

3.3. Kako se započinje procedura traženja azila?

Azil se gotovo isključivo traži na teritoriji države čiju zaštitu tražite. To se najčešće dešava dolaskom na granični prelaz države ili, ako se već nalazite na teritoriji određene države, nadležnim državnim ustanovama i službenicima. Treba naglasiti da iako, pogotovo u zemljama EU, postoji standardi i propisi koji postavljaju minimumu standarda kada je riječ o izbjeglicama i proceduri traženja azila, procedure se razlikuju od zemlje do zemlje. Stoga je potrebno posmatrati čitavu proceduru zavisno od zemlje u kojoj se azil traži.

4. Seksualna orijentacija i rodni identitet kao osnovi za azil

4.1. Kako razumijemo seksualnu orijentaciju i rodni identitet kao osnove za azil?

Kada govorimo o osobama koje su zbog svoje seksualne surijentacije i/ili rodnog identiteta progonjene i traže zaštitu druge države, onda govorimo o pripadnosti tih osoba određenoj društvenoj skupini. Odnosno, pravo i procedure zemalja koje su do sada pružale LGBT osobama zaštitu od progona, tretirali su ove slučajeve kao zaštita od progona zbog pripadnosti određenoj društvenoj skupini (LGBTI). Dobivanje azila na osnovu SORI je proces koji se razvio u posljednjih 20-30 godina i u velikoj mjeri se veže uz države EU i Sjeverne Amerike.

4.2. Šta podrazumijeva pripadnost društvenoj skupini?

Skupina ljudi smatraće se društvenom skupinom kada:

- Članovi te grupe dijele zajedničke urođene osobine ili zajedničko porijeklo koje se ne može izmijeniti, ili imaju karakteristike i uvjerenja koja su toliko značajna za njihov identitet ili sviejst da ih se ne bi smjelo prisiliti da ih se odreknu.
- Da grupa posjeduje poseban identitet u zemlji porijekla jer je društvo koje je okružuje smatra različitom.

Ovisno o okolnostima u zemlji podrijetla, određena društvena skupina može označavati i skupinu koja se temelji na zajedničkim karakteristikama seksualne orijentacije. Seksualnom orijentacijom ne mogu se smatrati djela koja se smatraju kaznenim djelima sukladno zakonodavstvu države članice (EU). Značajke vezane za spol, uključujući rodni identitet, moraju se uzeti u obzir za potrebe određivanja pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili utvrđivanja osobina takve skupine.

4.3. Kako izgleda proces dokazivanja pripadnosti određenoj društvenoj skupini (LGBTI osobama u ovom slučaju)?

Navid Jafartash je pobjegao iz Irana 2014. godine zbog straha za svoj život. On je gej muškarac, a homoseksualnost je u Iranu u pojedinim slučajevima kažnjiva čak i smrću. Došao je u Beč gdje od Austrije ušao u proces traženja azila. Njegova aplikacija je u prvom stepenu odbijena jer službenicima tokom intervjuja nije znao da objasni značenje zastave duginih boja.

18godišnji mladić iz Afganistana u sličnom slučaju, dobio je odbijenicu za azil jer nije činio „dovoljno gej“. „Način na koji hodate, oblačite se i ponašate ne pokazuje ni u najmanjoj mjeri da bi ste mogli biti homoseksualac“ bio je jedan od odgovora službenika.

Navedeni primjeri su se, nažalost, zaista dešavali i slikovit su primjer loših praksi i problema sa kojima su se suočavale LGBTI osobe kada su tražile zaštitu zemalja EU ili Sjeverne Amerike. Dokazivanje seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta predstavlja jedan od najvećih problema za LGBTI tražitelje azila. Podatak koje je pokazalo istraživanje u Engleskoj govori da je 98-99% LGBTI osoba koje je tražilo azil na osnovu SORI je odbijeno u prvom stepenu. Uporedimo taj podatak sa podatkom da je ova brojka za sve druge aplikacije na 73% dobićemo jasnu sliku koliko je problematično dokazivanje SORI. Upravo je za najveći broj odbijenih slučajeva, kao razlog odbijanja, navedeno da osobe nisu uvjerile nadležne u svoju seksualnu orijentaciju.

4.4. Koji su to najveći izazovi u praksi?

- Potreba uklapanja u **zapadnjačku sliku** i stereotipe o seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu.
- Odluke nadležnih tijela koje se baziraju na navedenim stereotipima, postavljanje neprimjerenih pitanja, testova i zahtjeva.

Primjeri kao što su pitanja da li je osoba čitala Oscara Wildea, upiti o intimnom životu i seksualnom ponašanju, šta znači LGBT skraćenica su samo neki od primjera koji su zabilježeni u praksi. Nadalje, negativne odluke se zasnivaju na činjenicama da je osoba imala brak ili djecu, da li praktikuje religiju te je čak i starija dob bila navođena kao razlog odbijanja.

4.5. Koji su najčešći slučajevi u praksi za dokazivanje da ste LGBTI osoba, odnosno da pripadate toj društvenoj skupini?

- Lična svjedočanstva tražitelja azila
- Izjave i lična svjedočanstva drugih osoba
- Članstvo u LGBTI organizacijama i udruženjima
- Pisma podrške od strane LGBTI organizacija
- Novi dokumenti nakon procesa prilagodbr spola, medicinska dokumentacija
- Slike, isječci iz novina, prisustvo na događajima kakvi su povorka ponosa.

Često je dostavljanje takvih dokaza nemoguće pa se i teret dokazivanja oslanja na usmene izjave gdje azilant/ica prolazi kroz kulturološke i jezičke barijere, stigmatizaciju i traumu. Bitno je istaći da uspješnosti dobijanja azila u praksi varira od slučaja do slučaja.

Još jedan od izazova s kojima se susreću osobe koje moraju dokazivati svoju seksualnu orijentaciju i rodni identitet je kada osoba nije out (kada svojoj okolini nije obznanila svoju seksualnu orijentaciju i rodni identitet). Samim time, dokazivanje da ste LGBTI može biti značajno otežano imajući na umu da je

gotovo nemoguće koristiti primjere dokaza kakvi su navedeni iznad. Ipak, razvoj procedure je iz ovih i niza drugih razloga sve veći naglasak prebacio na lično svjedočanstvo tražitelja azila i na zaključke koji se donose iz direktnog kontakta sa tražiteljem.

Razvoj procedure traženja azila na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta

Potrebno je naglasiti da navedeni negativni primjeri sudova i istorijat sudskih odluka su proceduru učinili mnogo efikasnijom i humanijom, upravo s ciljem izbjegavanja ugrožavanja privatnosti, ljudskog dostojanstva i tjelesnog integriteta osobe koja traži zaštitu. Tako je propisano da:

- LGBTI osobe se trebaju posmatrati kao pripadnici posebne društvene skupine
- Dokazivanje pripadnosti toj društvenoj skupini ne smije zasnivati na nečovječnim, pravno i medicinski neutemeljenim metodama koje vrijeđaju dostojanstvo i osnovna ljudska prava svake osobe.
- Prilikom procesa traženja azila se moraju uzeti sve specifičnosti i karakteristike vezane za svaku društvenu grupu i sam proces prilagoditi prema pojedinim karakteristikama osobe (spol, dob, seksualna orijentacija, rodni identitet, etnicitet, porijeklo...)

Kao što je ranije navedeno, LGBTI osobe su se u proceduri traženja azila suočavale sa nizom neprilagođenih, diskriminatornih, invazivnih i degradirajućih postupaka od strane državnih službenika. To je za rezultiralo kontinuiranim razvojem i prilagođavanjem propisa, obukama za državne službenike. Neki od primjera su:

Kanada – Ured za imigracije i izbjeglice je ažurirao svoje smjernice za procedure prema ranjivim skupinama.

Norveška – Tumačenje Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. je revidirano i dodate su nove smjernice kada su u pitanju LGBTI osobe, žensko genitalno sakaćenje i progon na osnovu roda.

Švedska – ured Švedske agencije za migracije je ažuriralo svoju internet stranicu tako da LGBTI osobe mogu naći specifične informacije za sebe.

5. Primjeri procedura za azil u pojedinim zemljama

U narednim dijelu biće izloženo nekoliko država i ukratko predstavljene procedure traženja azila. Navedeni primjeri su istaknuti za lakše razumijevanje cijelog procesa u praksi. Bitno je istaći da kao i svi drugi propisi u državama, propisi iz ove oblasti su također podložni izmjenama te ih s toga ne treba gledati kao definitivne.

5.1. Njemačka

Kada je riječ o Njemačkoj, nadležnost za pitanja migracija i izbjeglica je pod Saveznim uredom za migracije i izbjeglice – BAMF (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge) pri Ministarstvu unutrašnjih poslova. Ovaj ured razmatra zahtjeve za azil, dodjeljuje azil ili supsidijarnu zaštitu. Ured se sastoji od centralnog ureda u Nirnbргу i 24 lokalnih ureda širom zemlje. Upravo ovi lokalni uredi za prihvata i procesiranje formalnih zahtjeva za azil.

Mjesto ulaska u državu

- Na graničnom prelazu: zahtjev za azil može se zatražiti na granici od strane graničnih službenika pri čemu će se zahtjev dalje proslijediti nadležnim službama.
- Na aerodromu: U pojedinim slučajevima, azil se može tražiti i na međunarodnim aerodromima prije samog ulaska u Njemačku. Ovo je ubrzana procedura gdje postoje kratki rokovi za svaki korak. Ukoliko nadležni nisu u mogućnosti da ispune date rokove, tražitelj azila će se uputiti na ulazak u Njemačku i da tamo nastavi proceduru. Ova procedura se odvija u slučajevima da tražitelj azila: 1. nema validne identifikacione dokumente 2. Kada tražitelj azila dolazi iz sigurne države porijekla.
- Unutar teritorije Njemačke: Ovi zahtjevi se uglavnom podnose policiji ili Uredu za strance gdje se dalje prosljeđuje lokalnom uredu BAMFa. Prije nego osoba uputi formalni zahtjev za azil, ne smatra se kao tražitelj azila.

Koncept sigurne zemlje

Njemačko zakonodavstvo označava kao „sigurne zemlje porijekla“ zemlje koje su, na osnovu zakona, implementacije politika i generalnih političkih okolnosti smatrane kao takve gdje se zaisigurno može zaključiti da ne postoji politički progon, nehumano ili degradirajuće kažnjavanje ili tretman. Sigurne zemlje su

određene zakonom i uključuju: EU države članice, Bosnu i Hercegovinu, Sjevernu Makedoniju, Ganu, Senegal i Srbiju. Zahtjevi iz takvih država se ocjenjuju meritorno ali se činjenica da tražitelj azila iz tih zemalja ne trpi progon posmatra kao oboriva pretpostavka. To znači da tražitelj azila mora za svoj individualni slučaj oboriti jasnim dokazima pretpostavku da je za njega zemlja iz koje je došao bila *sigurna zemlja*.

Vrsta zaštite

- Status azilanta u skladu sa Ustavom Njemačke
- Status izbjeglice u sklopu međunarodne zaštite
- Supsidijarnu zaštitu (kada osoba ne zadovoljava uslove za dobijanje azila, a ne može se vratiti u svoju zemlju zbog rizika od smrtne kazne ili pogubljenja; rizika torture, nehumanog i degradirajućeg tretmana; ozbiljne prijetnje po život civila ili te osobe zbog međunarodnog ili unutrašnjeg oružanog konflikta)

Koja prava imaju ove osobe?

- **Status izbjeglice ili azilanta u Njemačkoj omogućava sljedeća prava:**
 1. Boravišnu dozvolu, koja traje 3 godine i obnovljiva je
 2. Neograničen pristup tržištu rada kao o domaćem stanovništvu
 3. Iste beneficije socijalnog prava kao i domaćem stanovništvu
 4. Zdravstvenu zaštitu kao i domaće stanovništvo
 5. Mjere integracije koje uključuju podučavanje jezika i kulturološko orijentisanje
- **Status osobe pod supsidijarnom zaštitom omogućava sljedeća prava:**
 1. Dozvolu boravka koja traje 1 godinu (i koja je obnovljiva)
 2. Neograničen pristup tržištu rada
 3. Socijalna prava kao i domaće stanovništvo
 4. Zdravstvenu zaštitu kao domaće stanovništvo
 5. Mjere integracije koje uključuju podučavanje jezika i kulturološko orijentisanje

Šta još moram znati o procesu?

Nemoguće je sve potencijalne situacije i detalje o ovako kompleksnom procesu iznijeti ukratko ali potrebno je znati da vam nije potrebna pravna pomoć sa strane tokom procedure u BAMFu ili u procesu žalbe na upravnim sudovima jer se ona već predviđena zakonom. Nevladine organizacije nisu uključene u samu proceduru ali postoji niz organizacija i privatnih inicijativa koje pružaju podršku i savjetovanje tražiteljima azila i izbjeglicama. Negativne odluke se dostavljaju

putem BAMF-a i osobi se daje rok od mjesec dana za napuštanje države ukoliko ne uputi žalbu upravnim sudovima.

5.2. Švedska

Prema zakonodavstvu švedske, moguće je dobiti status izbjeglice ukoliko osoba ispunjava uslove prema Konvenciji iz 1951; status supsidijarne zaštite i zaštite osoba kojima je potreban zaštita. Ovaj treći vid zaštite odnosi se na slučajeve stranaca koji je izvan države porijekla zbog potrebe za zaštitom iz razloga 1. ozbiljnog oružanog konflikta u zemlji, 2. osjeća osnovan strah od podvrgavanja nečovječnom tretmanu, 3. ne može se vratiti u zemlju porijekla zbog prirodnih katastrofa.

Švedska agencija za migracija je osnovno državno tijelo zaduženo za razmatranje svih aplikacija za azil. Postoje tzv. Sudovi za migracije (U Štokholmu, Geteburgu, Lulea i Malmu) koji su nadležni za žalbene postupke. Što se tiče načina traženja azila, on je isti kao i u Njemačkoj.

Zahtjev za azil razmatraće se samo u prisustvu tražitelja azila. Tražitelj mora dostaviti sve relevantne informacije, identitet, dokumente i dan dolaska, uzimanje fotografije i otiska prstiju i pojaviti se na intervju u Švedskoj agenciji za migracije.

Da li Švedska primjenjuje koncept „sigurne zemlje“?

Švedska za razliku od Njemačke ne primjenju ovaj koncept. Svi zahtjevi za azilom i zaštitom se posmatraju i ocjenjuju na individualnoj osnovi.

Koja prava Švedska omogućava ovim osobama?

Bez obzira koji status vam je dodijeljen od tri navedena na početku, Švedska predviđa ista prava i obaveze i to su:

- Pravo na status
- Trajnu boravišnu dozvolu ili privremenu na najmanje 3 godine
- Pravo na rad i edukaciju
- Pravo da se slobodno naselite bilo gdje
- Podrška u rješavanju stambenog rješenja

Pored ovih prava, osobe sa statusom izbjeglice mogu aplicirati za putne dokumente na maksimum od 5 godina. Osobe koje imaju status izbjeglice mogu aplicirati za državljanstvo nakon što su boravile u Švedskoj barem 4 godine.

5.3.SAD

Osnovni subjekti zaduženi za ova pitanja su:

- **UCSIS** (United States Citizenship and Immigration Services) – koja procesira zahtjeve za azil
- **CBP** (United States Customs and Border Protection/Granična policija) – koja sprovodi zakone i procedure na samoj granici
- **ICE** (United States Immigration and Customs Enforcement) – koja sprovodi zakone i procedure na teritoriji SAD-a po pitanju migranata i izbjeglica.

Tražitelji azila koji svoj zahtjev iznose na granci ili teritoriji SAD-a mogu se koristiti jednom od dvije vrste procedura:

1. **Afirmativna procedura** – Osobe koje su na teritoriji SAD-a bez obzira na koji su način dospjele i bez obzira na njihov trenutni status mogu tražiti na ovaj način azil
2. **Defanzivna procedura** – Osobe koje zahtjev za azilom podnose kao zaštitu od deportacije iz SAD-a.

Tražiteljima azila može se:

1. **Odobriti azil** – tražitelj dobija datum od kada mu se računa status i informacije o mogućnostima za određene pogodnosti koje pruža ovaj status.
2. **Preporučiti odobrovanje** – USCIS je donio preeliminarnu odluku o dodjeljivanju azila ali i dalje nije došlo do potpunih informacija o identitetu tražitelja i njegovoj pozadini. Ovo se dešava veoma rijetko
3. **Upućivanje na Sud za imigrante** – ako USCIS odluči da tražitelj ne ispunjava uslove za azil i nema nikakav pravni status u SAD-u, tražitelj se prosljeđuje u proceduru odstranjivanja iz temlje pred sudijom za imigracije i aplikacija za azil će biti prilagođena pred ovim sudom.
4. **Obavještenje o namjeri za odbijanje** – Ukoliko USCIS odluči da tražitelj ne ispunjava uslove ali ima pravni status u SAD-u, upućuje mu se ovo obavještenje gdje se obavještava o razlozima zbog koji mu se ne može dodjeliti azil. Tražitelj može osporiti ovu odluku 16 dana prije donošenja finalne odluke. Proces može rezultirati u odbijanju ili dodjeljivanju azila.
5. **Odbijanje** – finalno obavještenje o odbijanju ukoliko tražitelj nije osporavao prethodnu odluku.

Azilant ima pravo na :

- Zaposlenje
- Pomoć pri zapošljavanju
- Zdravstvenu njegu, novčanu pomoć, stambenu pomoć i pomoć u

osiguravanju hrane

- Mogućnost zaduživanja ili dobijanja sredstava za više obrazovanje
- Pravo da traži da se suprug/supruga ili dijete do 21 godine pridruži u SAD-u

Identifikacione dokumente u skladu sa zakonodavstvom SAD-a

- Mogućnost apliciranja za dozvolu stalnog boravka 1 godinu nakon dobijanja azila.

6.Za kraj – pravna pomoć SOC-a

Traženje azila potrebno je posmatrati isključivo kao pravni instrument međunarodnog prava u kojem pojedinac može da traži zaštitu druge države kada je ne može dobiti u svojoj državi porijekla. Azil nije sredstvo putem kojeg osoba traži način za migriranje u neku od željenih država radi ostvarivanja ličnog blagostanja već je za progonjene osobe često posljednja solucija na koju se ne odlučuju rado. Jedan od osnovnih ciljeva ovog priručnika bilo je upravo približavanje pojma i procedure te razumijevanje šta je azil i na koji način se koristi.

Sarajevski otvoreni centar je iz navedenog razloga omogućio pravno savjetovanje za sve LGBTI osobe iz BiH koje o ovoj i drugim pravnim temama žele znati više, potreban im je savjet ili smjernica. Sarajevski otvoreni centar je u svom dosadašnjem radu pružio pravnu podršku nizu LGBTI osoba koje su, nažalost, zbog progona na osnovu svoje seksualne orijentacije ili rodnog identiteta bile primorane da traže zaštitu u drugim državama. Za sve osobe koje su žrtve progona, sistematskog kršenja njihovih ljudskih prava zato što su LGBTI osobe, više informacija i pravne smjernice možete saznati na sljedećem kontaktu:

Sarajevski otvoreni centar – Čekaluša 16, 71000 Sarajevo.

Tel: 033/551-000

Broj mobitela pravnog savjetovanja: 062/123-561

Mail: pravnosavjetovanje@soc.ba

7.0 autoru

Darko Pandurević (Sarajevo, 1991) od 2018. godine koordinator je programa u Sarajevskom otvorenom centru, gdje također vodi pravno savjetovanje za LGBTI osobe. U rad SOC-a uključen je od 2015. godine, prvo kao volonter na LGBTI programu, a onda kao projektni asistent na koordiniranju rada Inicijative za monitoring evropskih integracija u BiH. Fokus rada i interesa u SOC-u do sada su mu bila ljudska prava LGBTI osoba, pravno savjetovanje LGBTI osoba, sudjelovanje na istraživanju i izmjeni postojećih propisa te edukativnim aktivnostima o pravima LGBTI osoba. Završio je Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu gdje je trenutno i na master studiju.

Kontakt: darko@soc.ba

PRIRUČNIK O MIGRACIJAMA I
TRAŽENJU AZILA NA OSNOVU
SEKSUALNE ORIJENTACIJE I
RODNOG IDENTITETA

**SCHÜLER
HELFEN
LEBEN**

**SARAJEVSKI
OTVORENI
CENTAR**